

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6335-17

meddelad i Stockholm den 16 januari 2019

KLAGANDE

AA

Ombud: Biträdande jurist Fredrik Mattsson
Advokat Susanne Urwitz AB
Grev Turegatan 18
114 46 Stockholm

MOTPART

Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 27 oktober 2017 i mål nr 1679-17

SAKEN

Ersättning till offentligt biträde

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet delvis och förklarar att AA har rätt till ersättning för tidspillan i Kammarrätten i Sundsvalls mål nr 1679-17 med ytterligare 4 613 kr inklusive mervärdesskatt.

Dok.Id 198723

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. För ett offentligt biträde som har sin verksamhet långt ifrån den ort där den rättsliga angelägenheten huvudsakligen har hanterats – ett s.k. distansbiträde – ersätts merkostnader som uppstått på grund av avståndet bara om det finns särskilda skäl. På begäran kan besked lämnas på förhand om sådana merkostnader kommer att omfattas av rätten till ersättning eller inte.
2. Förvaltningsrätten i Luleå förordnade AA – som är verksam som advokat med kontor i Stockholm – som offentligt biträde för vårdnadshavarna i ett mål om beredande av vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.
3. I samband med förordnandet som offentligt biträde begärde och fick AA ett förhandsbesked. Förvaltningsrätten fann att det förelåg särskilda skäl att ersätta sådana skäliga merkostnader för tidsspillan och utlägg som föranleddes av att hon var verksam i Stockholm.
4. Förvaltningsrätten avslog ansökningarna om beredande av vård enligt LVU. AA beviljades begärd ersättning för tidsspillan och utlägg.
5. Socialnämnden överklagade till Kammarrätten i Sundsvall som avgjorde målet efter att ha hållit muntlig förhandling i Luleå. AA yrkade ersättning för bl.a. 9 timmars tidsspillan och 16,5 timmars arbete. Kammarrätten uttalade att ett distansbiträde har rätt till ersättning för merkostnader för tidsspillan på grund av avståndet endast om det föreligger särskilda skäl och att sådana inte hade framkommit. Ersättning medgavs därför bara med ett belopp motsvarande 6 timmars tidsspillan. Beträffande ersättningen för arbete ansågs AA tillgodosedd med en ersättning motsvarande 14 timmars arbete.

YRKANDEN M.M.

6. AA yrkar att hon ska tillerkännas begärd ersättning för tidspillan och arbete i kammarrätten och anför bl.a. följande. Om en underinstans meddelar ett positivt förhandsbesked om merkostnader för ett offentligt biträde måste detta även gälla under ett måls eller ärendes fortsatta handläggning i överinstans. Den begärda ersättningen för tidspillan är skälig.
7. *Justitiekanslern* anser att ett positivt förhandsbesked till ett offentligt biträde som är ett distansbiträde också ska vara bindande vid prövningen av ersättningen i högre rätt i likhet med vad som gäller enligt praxis för en offentlig försvarare som är distansförsvarare. Det innebär dock inte att domstolen i förväg ska godta all tidspillan och utlägg som uppstår på grund av avståndet utan domstolen har att ta ställning till i vilken utsträckning begärd ersättning är skälig med hänsyn till vad uppdraget har krävt.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

8. Frågan i målet är om ett av en underinstans meddelat positivt förhandsbesked om merkostnader för ett offentligt biträde som är ett distansbiträde gäller även under ett måls eller ärendes fortsatta handläggning i en överinstans.

Rättslig reglering m.m.

9. Enligt 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska bestämmelserna om ersättning till rättshjälpsbiträde i 27 § rättshjälpslagen (1996:1619) tillämpas i fråga om ett offentligt biträde.
10. Enligt 27 § första stycket rättshjälpslagen har ett rättshjälpsbiträde rätt till skälig ersättning för arbete, tidspillan och utlägg som uppdraget har krävt. I paragrafens andra stycke föreskrivs att endast om det finns särskilda skäl får ersättningen avse

de merkostnader för tidsspillan och utlägg som har uppstått på grund av att biträdet har sin verksamhet långt ifrån den ort där den rättsliga angelägenheten huvudsakligen hanterats. På begäran av den rättssökande eller det föreslagna rättshjälpsbiträdet, ska förhandsbesked lämnas i frågan om sådana merkostnader omfattas av rätten till ersättning.

11. Av förarbetena framgår att ett förhandsbesked innefattar ett principiellt ställningstagande till statens kostnadsansvar. För att en ordning med förhandsbesked ska fylla sitt syfte att skapa förutsebarhet är ett positivt besked bindande (prop. 2008/09:232 s. 25).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Förvaltningsrätten beslutade i samband med förordnandet av AA som offentligt biträde att det förelåg särskilda skäl enligt 27 § rättshjälpslagen att ersätta henne för utlägg och tidsspillan som uppstod på grund av att hon hade sin verksamhet på avlägsen ort. Hon fick alltså ett positivt förhandsbesked.
13. I samband med att kammarrätten avgjorde målet om beredande av vård enligt LVU beviljades AA en lägre ersättning för tidsspillan än vad som yrkats med hänvisning till att det inte hade framkommit sådana särskilda skäl som krävs för att ett distansbiträdes merkostnader ska ersättas. Kammarrätten beaktade alltså inte det positiva förhandsbesked som förvaltningsrätten hade lämnat.
14. I rättsfallet NJA 2012 s. 262 uttalade Högsta domstolen att ett av en underinstans meddelat positivt förhandsbesked till en offentlig försvarare fick anses vara bindande också vid prövningen av ersättningen i högre instans, om uppdraget som offentlig försvarare består där. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening saknas skäl att göra någon annan bedömning beträffande ett förordnande som offentligt biträde (jfr HFD 2016 ref. 30). Kammarrätten borde därför inte ha frångått AA yrkande om ersättning för tidsspillan på den grunden att särskilda skäl inte förelåg.

Mål nr
6335-17

15. AA har yrkat ersättning för nio timmars tidsspillan. Det har inte framkommit annat än att den begärda ersättningen är att anse som skälig. AA ska därför medges ersättning för tidsspillan i enlighet med yrkandet. Eftersom yrkandet framställdes under 2017 ska ersättningen bestämmas med tillämpning av den då gällande timkostnadsnormen vilket innebär att ersättning ska utgå med ytterligare 4 613 kr inklusive mervärdesskatt.
16. I fråga om ersättningen för arbete finner Högsta förvaltningsdomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning än den som kammarrätten har gjort.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Anita Saldén Enérus, Per Classon, Mari Andersson och Ulrik von Essen.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emma Önneby.